

VLAAMSE REGULATOR VOOR DE MEDIA

Onafhankelijk toezichthouder voor
de Vlaamse audiovisuele media

KAMER VOOR ONPARTIJDIGHEID EN
BESCHERMING VAN MINDERJARIGEN

ZAAK VAN VRM t. NV VLAAMSE RADIO- EN
TELEVISIEOMROEPORGANISATIE

(dossier nr. 2015/209)

BESLISSING nr. 2015/070

1 december 2015

In de zaak van VRM tegen NV Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie,

De Vlaamse Regulator voor de Media (kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen), samengesteld uit:

Dhr J. KAMOEN, *voorzitter*,
Dhr H. BLOEMEN,
Mevr D. DE POOT,
Mevr F. FIERS,
Dhr L. HELLIN,
Mevr B. NIELANDT,
Dhr R. OTTEN,
Dhr H. VAN HUMBEECK,
Dhr D. VOORHOOF, *leden*,

en Mevr M. VAN LOKEREN, *griffier*,

Na beraadslaging op 1 december 2015,
Neemt op dezelfde datum de volgende beslissing:

PROCEDURE

1. Naar aanleiding van de vraag van 16 oktober 2015 van de voorzitter van de kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen van de Vlaamse Regulator voor de Media (hierna: VRM), heeft de onderzoeksceel van de VRM een uitzending van het '6 uur Journaal' onderzocht.

Het betreft de uitzending van het '6 uur Journaal' van woensdag 14 oktober 2015 op het omroepprogramma ÉÉN van NV Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie.

De onderzoeksceel van de VRM heeft de opnames van deze uitzending opgevraagd. Op 28 oktober 2015 werden deze opnames door NV Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie aan de VRM bezorgd.

2. Op 28 oktober 2015 legt de onderzoeksceel van de VRM aan de kamer voor onpartijdigheid en bescherming van minderjarigen (hierna: de Kamer) van de VRM een rapport inzake de naleving van de regelgeving voor.
3. Op 29 oktober 2015 beslist de Kamer om, op basis van het onderzoeksrapport, NV Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie (hierna: VRT), met maatschappelijke zetel Auguste Reyerslaan 52 te 1043 Brussel, in een procedure op tegenspraak te betrekken.
4. Deze beslissing wordt samen met het onderzoeksrapport bij aangetekende

brief van 4 november 2015 aan VRT meegedeeld.

5. Per brief van 16 november 2015 bezorgt VRT schriftelijke opmerkingen aan de VRM.
6. VRT maakt geen gebruik van de mogelijkheid om mondeling toelichting te geven op de zitting van 1 december 2015.

DE FEITEN

7. Uit de vaststellingen van de onderzoeksceel blijkt dat het '6 uur Journaal' van 14 oktober 2015 op ÉÉN begint om 18u en eindigt omstreeks 18u11.

Het '6 uur Journaal' in kwestie behandelt 12 onderwerpen. Met name het vijfde onderwerp: 'gerechtelijk onderzoek naar Belgische site met kinderporno', dat ongeveer halweg de uitzending aan bod komt en een twintigtal seconden duurt, wordt door de onderzoeksceel nader beschreven en onderzocht.

De nieuwslezers leest bij het item volgend bericht voor: *"Het parket van Halle-Vilvoorde onderzoekt een Belgische website met kinderporno. Dat schrijven de Standaard en Mo-magazine. Op de website konden pedoseksuelen van over de hele wereld tegen betaling kinderporno downloaden en met elkaar delen. De site werd maandelijks zo'n 150.000 keer gebruikt en is eind augustus offline gehaald"*.

Tijdens de berichtgeving worden beelden getoond (telkens voor 2 of 3 seconden), afkomstig van (een) soortgelijke website(s). Het gaat onder meer om een naakt kinderlichaam (niet identificeerbaar), een liggend meisje (identificeerbaar), een liggend naakt meisje (identificeerbaar) met een mannelijk lid voor het eigen geslacht, een beeld van een mannelijk lid dat penetreert, enkele identificeerbare meisjesgezichten, en een beeld van 2 ontklede meisjes (identificeerbaar).

8. Volgens de onderzoeksceel wordt noch door de keuze van het tijdstip van de uitzending (omstreeks 18u), noch door technische maatregelen (ÉÉN kan via analoge distributie ongecodeerd worden bekeken) gewaarborgd dat minderjarigen het betreffende item in het '6 uur Journaal' normaliter niet zullen zien.

Bij het item is evenmin een akoestische waarschuwing gegeven of een leeftijdslabel getoond.

9. De onderzoeksceel is van oordeel dat de onderzochte uitzending van het '6 uur Journaal' mogelijks in strijd is met artikel 42 van het decreet van 27 maart 2009 betreffende radio-omroep en televisie (hierna: het Mediadecreet).

TOEPASSELIJKE REGELS

10. Artikel 42 van het Mediadecreet luidt als volgt:

“Lineaire televisieomroeporganisaties mogen geen programma’s uitzenden die de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen ernstig zouden kunnen aantasten, met name programma’s waarin pornografische scènes of beelden van nodeloos geweld voorkomen.

Deze bepaling geldt ook voor andere programma’s die schade kunnen toebrengen aan de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen, tenzij door de keuze van het tijdstip van uitzending of door technische maatregelen wordt gewaarborgd dat minderjarigen in het verzorgingsgebied of zendgebied de uitzendingen normaliter niet zullen zien of beluisteren.

Als dergelijke programma’s ongecodeerd worden uitgezonden, moeten ze voorafgegaan worden door een akoestische waarschuwing of moeten ze gedurende de hele uitzending herkenbaar zijn aan een visueel symbool.

De bepalingen van het eerste en het tweede lid gelden ook voor aankondigingen van programma’s die uitgezonden worden door lineaire televisieomroeporganisaties.”

A. Argumenten van VRT

11. In haar schriftelijke opmerkingen verwijst VRT naar de rechtzetting die in verband met de voorliggende uitzending door de VRT-nieuwsdienst op haar website www.deredactie.be is gepubliceerd:

“Het Journaal 18u (14/10/2015)

In een item over een gerechtelijk onderzoek naar een Belgische kinderpornowebsite werden tijdens het 18uur Journaal van woensdag 14 oktober 2015, bij vergissing en uiteraard niet intentioneel, afbeeldingen afkomstig van een kinderpornowebsite getoond. De foto’s waren ten onrechte niet geblurred. De VRT en de hoofdredactie betreuren deze gebeurtenis ten zeerste. Deze deels technische en deels menselijke fout werd niet ontdekt vóór de bewuste uitzending. Uiteraard zijn onmiddellijk alle noodzakelijke maatregelen getroffen om herhaling van het gebeurde onmogelijk te maken. De uitzending van vorige woensdag tijdens het 18 uur Journaal was eenmalig, de beelden zijn door de VRT nooit op deredactie.be of op enig webplatform opgeladen. Het bedoelde beeldfragment is vernietigd. Na verificatie van het archief kan worden bevestigd dat de VRT thans geen beelden van kinderpornografie in bezit

heeft.

VRT Nieuws biedt zijn excuses aan en betreurt ten zeerste dat dit fragment is uitgezonden.

Björn Soenens, hoofdredacteur Het Journaal".

VRT benadrukt dat de bewuste afbeeldingen per vergissing werden getoond en voegt eraan toe dat zij zo snel mogelijk contact heeft opgenomen met haar distributeurs om er voor te zorgen dat het betrokken VRT-Journaal onmiddellijk zou worden verwijderd van hun platformen.

12. VRT wijst erop dat deze vergissing een paar dagen na uitzending volop in de media aan bod is gekomen en 'Child Focus' in een persbericht heeft gemeld een strafklacht te hebben ingediend omwille van de bewuste uitzending.

Gelet op de ingediende strafklacht en om de rechten van verdediging van degenen die in het kader daarvan zullen worden verhoord niet te schenden, wenst VRT de uiteenzetting van haar standpunt tot het voorgaande te beperken.

B. Beoordeling

13. Artikel 42 van het Mediadecreet bevat enerzijds een absoluut verbod op uitzendingen die de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen *"ernstig zouden kunnen aantasten"* en anderzijds een relatief verbod met betrekking tot uitzendingen die *"schade zouden kunnen toebrengen"*.

Uitzendingen die onder het relatieve verbod van artikel 42, tweede lid, van het Mediadecreet vallen mogen toch worden getoond indien ofwel door technische maatregelen (codering) ofwel door de keuze van het tijdstip van uitzending wordt gewaarborgd dat minderjarigen de uitzendingen normaliter niet zullen zien of beluisteren. Bij dergelijke ongecodeerde uitzendingen moet bovendien, krachtens artikel 42, derde lid, van het Mediadecreet, naast de keuze van het tijdstip van uitzending, een akoestische waarschuwing of visueel symbool worden gebruikt.

14. De Kamer dient in de eerste plaats te beoordelen of de inhoud van de voorliggende uitzending van het '6 uur Journaal', en met name het item over het gerechtelijk onderzoek naar een Belgische kinderpornowebsite, potentieel schadelijk is voor minderjarigen, in de zin van artikel 42 van het Mediadecreet.

De bevoegdheid van de Kamer op dit vlak beperkt zich tot de toetsing aan het Mediadecreet van de beelden, zoals die zijn uitgezonden. Het oordeel betreffende het schadelijke karakter, in de zin van artikel 42 van het Mediadecreet, van de voorliggende beelden voor minderjarigen staat dan ook los van de vraag of er in het kader van de uitzending strafrechtelijke inbreuken dan wel schendingen van normen inzake journalistieke deontologie zouden hebben plaatsgevonden.

Ingevolge de vrijheid van expressie, die wat omroepactiviteiten betreft is uitgedrukt in artikel 37 van het Mediadecreet, is het niet verboden om in televisieprogramma's, en meer bepaald in nieuwsprogramma's, ook moeilijke en pijnlijke onderwerpen, zoals kindermisbruik of kinderpornografie, aan bod te laten komen. Dit maakt bovendien deel uit van de informatieopdracht van VRT als openbare omroeporganisatie, zoals omschreven in het Mediadecreet en de beheersovereenkomst met de Vlaamse Gemeenschap. Niettemin dienen – ook in programma's van de nieuwsdienst – in het belang van de bescherming van minderjarigen, onderwerpen die voor hen verontrustend en schadelijk kunnen zijn, zorgvuldig behandeld en in beeld gebracht te worden, met inachtneming van de bepalingen van artikel 42 van het Mediadecreet.

Bij de toetsing van de inhoud van het voorliggende nieuwsitem over websites met kinderporno aan artikel 42 van het Mediadecreet, stelt de Kamer vast dat tijdens het item beelden worden getoond van (delen van) dergelijke websites en webpagina's met foto's van (half)naakte jonge meisjes. Deze afbeeldingen worden tijdens dit korte item (ongeveer 22 seconden) afwisselend telkens 2 tot 3 seconden getoond. Aan het begin is gedurende een vijftal seconden ook de tekst: *"Belgische site met kinderporno ontdekt"* op de beelden aangebracht.

De tijdens dit nieuwsitem getoonde beelden bevatten o.a. een foto van een naakt meisje, een jong meisje in een erotisch-sensuele pose en een naakt meisje dat vaginaal gepenetreerd wordt door een penis.

Wat de potentiële schadelijkheid van beelden met seksuele handelingen voor minderjarigen in het algemeen betreft, heeft de Kamer eerder al geoordeeld dat jonge kinderen seksuele handelingen vaak nog niet goed kunnen interpreteren, waardoor misverstanden mogelijk zijn die jonge kinderen bv. angstig en ongemakkelijk doen voelen of onzeker maken over volwassenen in hun omgeving. Kinderen vanaf 12 jaar – bovendien ook minderjarigen die volop in seksuele ontwikkeling zijn – begrijpen wel langzamerhand de beelden, maar kunnen daarom nog niet steeds de verstrekte informatie plaatsen of vatten. Mogelijks vormen ze zich een onrealistisch en onwenselijk beeld over wat seks inhoudt of kan het bekijken van de beelden in kwestie tot angstgevoelens leiden of schade toebrengen aan hun seksuele ontwikkeling. De ontwikkeling van de seksualiteit is leeftijdsgebonden en het is daarom erg belangrijk dat de

informatie die wordt verstrekt ook leeftijds- en ontwikkelingsadequaats is.¹

In voorliggend geval betreft het bovendien niet louter beelden met seksuele handelingen, of onrealistische of zeer expliciete voorstellingen ervan. De gebruikte afbeeldingen hebben betrekking op vormen van seksualiteit, tussen volwassenen en (jonge) minderjarigen, die in België maatschappelijk geheel onaanvaardbaar, verboden en strafbaar gesteld zijn. Met name bij de foto's waarop naakte meisjes en een (penetrerende) penis van een volwassen man zijn te zien, worden dergelijke seksuele handelingen expliciet getoond.

Een bijkomend element dat aanzienlijk de kans op schadelijke gevolgen voor minderjarige kijkers vergroot, is het gegeven dat net minderjarigen zelf het voorwerp vormen van de naaktbeelden en seksuele handelingen die worden getoond. Doordat op de beelden kinderen zijn te zien in een bijzonder kwetsbare context, zullen jonge kijkers zich gemakkelijker identificeren met deze slachtoffers van seksueel misbruik dan dat het geval zou zijn wanneer het om volwassenen ging. Dit zorgt ervoor dat de beelden een bijzondere, negatieve en schadelijke impact kunnen hebben op minderjarige kijkers.

De beschreven naakt- en seksuele beelden worden telkens kortstondig getoond (2 tot 3 seconden). Niettemin volstaat dit om bij minderjarige kijkers een schok teweeg te brengen. In eerdere beslissingen heeft de Kamer reeds geoordeeld dat ook korte beeldfragmenten of scènes (bv. van een schot in het voorhoofd) volstaan om schade toe te brengen aan minderjarigen.² Bovendien gaat het in voorliggend geval om nieuwsbeelden, met dus een realistisch karakter, hetgeen hen kan verontrusten en beangstigen.

In dit verband merkt de Kamer overigens op dat VRT in haar schriftelijke opmerkingen zelf aangeeft dat deze beelden niet in die vorm uitgezonden hadden mogen worden en zij de bedoeling had om de foto's te "*blurren*".

Gelet op het voorgaande is de Kamer van oordeel dat de voorliggende uitzending van het '6 uur Journaal' geen programma betreft dat de lichamelijke, geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen *ernstig* zou kunnen aantasten, en waarvoor een absoluut verbod geldt in toepassing van artikel 42, eerste lid, van het Mediadecreet.

De Kamer is wel van oordeel dat de inhoud van het nieuwsitem, uit het '6 uur Journaal' in kwestie, met seksueel geladen beelden met minderjarigen, inclusief seksuele aanranding van minderjarigen, van dien aard is dat zij voor minderjarige kijkers leeftijds- en ontwikkelingsinadequaats is en dat het risico bestaat dat de inhoud schade toebrengt aan de lichamelijke,

¹ Zie onder meer VRM beslissing nr. 2011/021 van 17 oktober 2011, beslissing nr. 2012/022 van 3 juli 2012, beslissing nr. 2013/022 van 15 oktober 2013 en beslissing nr. 2014/027 van 11 juni 2014.

² Zie VRM beslissing nr. 2010/006 van 19 januari 2010.

geestelijke of zedelijke ontwikkeling van minderjarigen overeenkomstig artikel 42, tweede lid, van het Mediadecreet.

15. Uitzendingen die onder dit relatieve verbod van artikel 42, tweede lid, van het Mediadecreet vallen mogen enkel worden getoond indien ofwel door technische maatregelen (codering) ofwel door de keuze van het tijdstip van uitzending wordt gewaarborgd dat minderjarigen de uitzendingen normaliter niet zullen zien of beluisteren. Bij dergelijke ongecodeerde uitzendingen moet bovendien, naast de keuze van het tijdstip van de uitzending, een akoestische waarschuwing of visueel symbool worden gebruikt, overeenkomstig artikel 42, derde lid, van het Mediadecreet.

Het voorliggende '6 uur Journaal' van woensdag 14 oktober 2015 is ongecodeerd uitgezonden, omstreeks 18u. Dit is een tijdstip waarop een breed publiek kan worden bereikt, ook een minderjarig publiek. Daardoor was niet gewaarborgd dat minderjarigen de bewuste uitzending niet zouden zien.

Evenmin werd het onderzochte journaal voorafgegaan door een akoestische waarschuwing of was het gedurende de hele uitzending herkenbaar aan een visueel symbool. Dit lijkt een logisch gevolg van het feit dat VRT niet de bedoeling heeft gehad om dergelijke beelden op die manier uit te zenden.

16. Uit het voorgaande volgt dat VRT, door op 14 oktober 2015 op ÉÉN omstreeks 18u seksueel geladen beelden uit te zenden in het '6 uur Journaal', de bepalingen van artikel 42, tweede en derde lid, van het Mediadecreet heeft geschonden.

VRT heeft hierbij blijk gegeven van een grote onzorgvuldigheid door de beschreven naakt- en seksuele beelden, waarop minderjarige slachtoffers zijn te zien, op dergelijke wijze uit te zenden. Een omroeporganisatie is steeds verantwoordelijk voor de omroepdiensten die zij aanbiedt en het naleven van de relevante bepalingen, *in casu* artikel 42, van het Mediadecreet. Een "*samenloop van een technische fout en menselijke fout*" of het ontbreken van enige intentie is niet van aard deze verantwoordelijkheid op te heffen.

17. Echter, bij het bepalen van de sanctie houdt de Kamer rekening met het gegeven dat VRT zich op een vergissing beroept voor het tonen van afbeeldingen afkomstig van een kinderpornowebsite. VRT heeft bovendien onmiddellijk maatregelen getroffen om de beelden van de verschillende distributieplatformen te verwijderen en een herhaling van het voorval in de toekomst te vermijden.

VRT heeft ook haar excuses aangeboden voor het uitzenden van het bedoelde fragment en hierover ook een mededeling op haar website geplaatst. Zij heeft deze boodschap eveneens overgebracht bij monde van de heer Sven Gatz, Vlaams minister van Media, als antwoord op een vraag

om uitleg hierover in het Vlaams Parlement.

Gelet op deze elementen is er geen reden om, naast de vaststelling van de inbreuk en het akte nemen van de verontschuldiging van VRT, een sanctie op te leggen aan VRT.

OM DEZE REDENEN, BESLIST DE VLAAMSE REGULATOR VOOR DE MEDIA

In hoofde van NV Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie een inbreuk vast te stellen op artikel 42, tweede en derde lid, van het Mediadecreet.

Om NV Vlaamse Radio- en Televisieomroeporganisatie geen sanctie op te leggen voor de vastgestelde inbreuk.

Aldus uitgesproken te Brussel op 1 december 2015.

M. VAN LOKEREN
griffier

J. KAMOEN
voorzitter

Tegen deze beslissing kan beroep tot nietigverklaring worden aangetekend bij de Raad van State. Dat beroep moet worden ingesteld bij aangetekende brief binnen zestig dagen na de kennisgeving, overeenkomstig de bepalingen van de gecoördineerde wetten op de Raad van State en het besluit van de regent van 23 augustus 1948 tot regeling van de rechtspleging voor de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.